

400.1 Algemeen

In het jaarverslag doet het bestuur schriftelijk verslag omtrent de gang van zaken bij de rechtspersoon en het door de rechtspersoon gevoerde beleid. In de praktijk van de jaarverslaggeving wordt dit verslag ook wel aangeduid als 'directieverslag' of 'bestuursverslag'. Paragraaf 1 van dit hoofdstuk is van toepassing op alle rechtspersonen zoals bedoeld in artikel 2:360 BW. Voor overige organisaties wordt de toepassing ervan aanbevolen. Kleine rechtspersonen zijn vrijgesteld van de verplichtin...

400.1 Algemeen

RJ 2014/400.1

Inleiding

400.101

In het jaarverslag doet het bestuur schriftelijk verslag omtrent de gang van zaken bij de rechtspersoon en het door de rechtspersoon gevoerde beleid. In de praktijk van de jaarverslaggeving wordt dit verslag ook wel aangeduid als 'directieverslag' of 'bestuursverslag'.

Toepassingsgebied

400.102

Paragraaf 1 van dit hoofdstuk is van toepassing op alle rechtspersonen zoals bedoeld in artikel 2:360 BW. Voor overige organisaties wordt de toepassing ervan aanbevolen. Kleine rechtspersonen zijn vrijgesteld van de verplichting een jaarverslag op te maken. Vrijstelling van het opmaken van een jaarverslag geldt ook bij toepassing van artikel 2:403 lid 1 BW in groepsverhoudingen (zie hoofdstuk 305 Vrijstellingen voor groepsmaatschappijen).

In paragraaf 2 van dit hoofdstuk zijn aanvullende richtlijnen opgenomen die uitsluitend van toepassing zijn op bepaalde beursgenoteerde vennootschappen.

Wettelijke bepalingen

400.103

Dit hoofdstuk is mede gebaseerd op artikel 2:391 BW. Deze bepaling is opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten.

400.104

Het jaarverslag, zoals genoemd in artikel 391, vormt tezamen met de jaarrekening en de overige gegevens de door de wetgever in Titel 9 Boek 2 BW geëiste jaarlijkse verslaggeving door rechtspersonen waarop Titel 9 van toepassing is.

400.105

De bepalingen van artikel 2:391 lid 2 BW strekken ertoe te verhinderen dat in het jaarverslag met al te globale en vage uitlatingen wordt volstaan.

400.106

(vervallen)

400.107

Voor de keuze van de taal waarin het jaarverslag wordt gesteld wordt verwezen naar hoofdstuk 190 Overige algemene uiteenzettingen, paragraaf 1.

Algemene informatie

400.108

Mede teneinde de jaarrekening zinvol te kunnen interpreteren, dient in het jaarverslag algemene informatie omtrent de rechtspersoon en de daaraan verbonden onderneming(en) te worden verschaft.

Deze informatie omvat in ieder geval:

- - de doelstelling, al dan niet vastgelegd in een 'mission statement';
- - een aanduiding van de (kern)activiteiten van de onderneming die door de rechtspersoon wordt gedreven, met de belangrijkste producten, diensten, geografische gebieden, categorieën afnemers en leveranciers en de internationale keten waarin men actief is;
- - de juridische structuur van de onderneming, met inbegrip van de groepsstructuur en de toepasselijkheid van het structuurregime;
- - de interne organisatiestructuur en personele bezetting; en
- - belangrijke elementen van het gevoerde beleid.

400.108a

De naamloze of besloten vennootschap die aan ten minste twee van de volgende drie criteria voldoet: (i) de waarde van de activa volgens de balans met toelichting bedraagt, op de grondslag van verkrijgings- en vervaardigingsprijs, meer dan € 17.500.000, (ii) de netto-omzet over het boekjaar bedraagt meer dan € 35.000.000 en (iii) het gemiddeld aantal werknemers over het boekjaar bedraagt 250 of meer (een zogenoemde grote naamloze of besloten vennootschap), bepaalt of er sprake is van een onevenwichtige verdeling van zetels in het bestuur of de raad van commissarissen over vrouwen en mannen als bedoeld in artikel 2:166 BW respectievelijk 2:276 BW, voor zover deze zetels zijn verdeeld over natuurlijke personen. Indien er sprake is van een onevenwichtige verdeling van zetels over vrouwen en mannen, wordt op basis van artikel 2:391 lid 7 BW in het jaarverslag vermeld:

- a. waarom de zetels niet evenwichtig zijn verdeeld;
- b. op welke wijze de vennootschap heeft getracht tot een evenwichtige verdeling van de zetels te komen; en
- c. op welke wijze de vennootschap beoogt in de toekomst een evenwichtige verdeling van de zetels te realiseren.

Deze bepaling geldt ook voor naamloze en besloten vennootschappen (ongeacht de grootte) die een jaarverslag moeten opstellen en:

- - tot bestuurder zijn benoemd in een grote naamloze of besloten vennootschap; of
- - tot bestuurder zijn benoemd in een naamloze of besloten vennootschap die zelf bestuurder is van een grote naamloze of besloten vennootschap.

Voor het vaststellen of deze informatie moet worden verstrekt, wordt aanbevolen dat de vennootschap de criteria zoals hierboven beschreven berekent met inachtneming van het bepaalde in artikel 2:397 lid 2 BW.

Op grond van de wet is alinea 108a van toepassing op grote naamloze of besloten vennootschappen ongeacht het wettelijke toepasselijke grootteregime op grond van het bepaalde in art. 2:398 BW. Daarom wordt aanbevolen om in het jaarverslag over het

eerstvolgende jaar dat de vennootschap niet langer meer voldoet aan de hierboven genoemde criteria van groot, de bovenstaande informatie toch op te nemen.

Financiële informatie

400.109

Bij de bespreking in het jaarverslag dient door middel van een evenwichtige en volledige analyse ten minste aan de volgende aspecten aandacht te worden besteed:

- - de ontwikkeling gedurende het boekjaar;
- - de behaalde omzet en resultaten;
- - de toestand op balansdatum (solvabiliteit en liquiditeit);
- - de voornaamste risico's en onzekerheden; en
- - de kasstromen en financieringsbehoeften.

Deze analyse moet op grond van artikel 2:391 lid 1 BW in overeenstemming zijn met de omvang en complexiteit van de rechtspersoon en groepsmaatschappijen. Indien noodzakelijk voor een goed begrip van de ontwikkelingen, de resultaten of de positie van de rechtspersoon en de groepsmaatschappijen worden op grond van datzelfde wetsartikel ook niet-financiële prestatie-indicatoren, met inbegrip van milieu- en personeelsaangelegenheden vermeld. Voor een nadere toelichting van de mededelingen omtrent niet-financiële prestatie-indicatoren wordt verwezen naar alinea 113 tot en met 122.

Artikel 2:391 lid 4 BW schrijft voor dat het jaarverslag verwijzingen naar en aanvullende uitleg over posten in de jaarrekening bevat indien dit noodzakelijk is voor een getrouw beeld in het jaarverslag.

Het is bij bovengenoemde bespreking voor het inzicht van belang om onderscheid te maken tussen omzet en resultaten behaald met kernactiviteiten, nevenactiviteiten en activiteiten die reeds zijn beëindigd of waaruit de onderneming zich op termijn wil terugtrekken (zie hiervoor tevens hoofdstuk 345 Beëindiging van bedrijfsactiviteiten).

Het verdient aanbeveling hierbij aandacht te geven aan de ontwikkeling van zowel de absolute bedragen als die van de positie op relevante markten.

400.110

Tevens dient aandacht te worden besteed aan de daadwerkelijke ontwikkeling in het verslagjaar van belangrijke aangelegenheden waarover in het voorgaande jaarverslag verwachtingen werden uitgesproken dan wel een belangrijke mate van onzekerheid werd vermeld. Het verdient aanbeveling om in dit verband belangrijke afwijkingen van in het voorgaande jaarverslag genoemde trendmatige ontwikkelingen te vermelden.

Informatie over voornaamste risico's en onzekerheden

400.110a

Artikel 2:391 lid 1 BW bepaalt dat de rechtspersoon in het jaarverslag een beschrijving opneemt van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de rechtspersoon wordt geconfronteerd.

Het gaat niet om het geven van een uitputtende uiteenzetting van alle mogelijke risico's en onzekerheden, maar om een selectie en weergave van de belangrijkste risico's en onzekerheden waarvoor de rechtspersoon (en de maatschappijen waarvan de financiële gegevens in de jaarrekening zijn geconsolideerd) zich ziet geplaatst. Dit stelt de gebruiker van het jaarverslag in staat zich een goed

beeld te vormen van mogelijke gebeurtenissen of ontwikkelingen met belangrijke gevolgen voor resultaten, de financiële positie of de continuïteit van bepaalde of alle activiteiten van de rechtspersoon zelf, of de groep indien de rechtspersoon aan het hoofd van een groep staat.

400.110b

Onzekerheden ontstaan als gevolg van het geheel of gedeeltelijk ontbreken van informatie over, inzicht in of kennis van een gebeurtenis, de gevolgen daarvan, of de waarschijnlijkheid dat een gebeurtenis zich voordoet. Risico's zijn de effecten van onzekerheden op het behalen van doelstellingen.

Bij de identificatie van selectie van de voornaamste risico's en onzekerheden zijn in ieder geval de volgende categorieën van belang:

- *Strategie* - Hieronder vallen risico's en onzekerheden, vaak met een externe oriëntatie/ontstaansgrond, die een belemmering vormen om de strategie en/of de businessplannen van de rechtspersoon te realiseren en invloed kunnen hebben op de langetermijndoelstellingen. Deze omvatten onder meer risico's en onzekerheden die betrekking hebben op of gepaard gaan met:
 - - (eventuele wijzigingen in) de strategie van de rechtspersoon;
 - - de 'governance' van de rechtspersoon;
 - - de markt vraag naar producten en/of diensten die de rechtspersoon aanbiedt;
 - - de afhankelijkheid van de rechtspersoon van bepaalde producten en/of diensten;
 - - ontwikkelingen in het concurrerend vermogen van de rechtspersoon zelf en die van zijn concurrenten, zowel bij het aanbieden als het verkrijgen van producten en/of diensten;
 - - technologische ontwikkelingen;
 - - maatschappelijke ontwikkelingen; en
 - - duurzaamheidsaspecten.
- *Operationele activiteiten* - Dit zijn risico's en onzekerheden die de effectiviteit en efficiëntie van de operationele activiteiten van een rechtspersoon beïnvloeden en daarmee vooral betrekking hebben op de processen binnen de rechtspersoon en van invloed kunnen zijn op de kortetermijndoelstellingen. Deze omvatten onder meer risico's en onzekerheden gerelateerd aan:
 - - de interne organisatie en administratie;
 - - fraudegevoeligheid;
 - - corruptie;
 - - implementatie van nieuwe informatiesystemen;
 - - de kwaliteit van personeel of producten of risico's op het toebrengen van schade aan het milieu;
 - - de beloningssystematiek van de rechtspersoon; en
 - - de reputatie van de rechtspersoon of haar producten en diensten.
- *Financiële positie* - Dit betreft risico's en onzekerheden met betrekking tot de financiële positie van de rechtspersoon, zoals koersrisico's, liquiditeitsrisico's, valutarisico's, renterisico's en onzekerheden in de mogelijkheden om financiering aan te trekken.
- *Financiële verslaggeving* - Hieronder vallen risico's en onzekerheden die van invloed zijn op de betrouwbaarheid van de interne en externe financiële verslaggeving. Dit betreft onder andere onzekerheden bij complexe toerekeningsproblemen, de mate van subjectiviteit bij waarderingsvraagstukken en risico's ten aanzien van de inrichting van de financiële verslaggevingssystemen.
- *Wet- en regelgeving* - Dit zijn risico's en onzekerheden die voortvloeien uit wetten en regels (zowel intern als extern) en een directe invloed hebben op de organisatie en/of de bedrijfsprocessen van de rechtspersoon. Dit omvat onder andere risico's en onzekerheden van het opereren in een omgeving met veel en complexe regelgeving, risicogevoeligheid van het niet naleven van mededingingsregels en milieuwetgeving, risico's van (financieel) toezicht, onzekerheden met betrekking tot misbruik van voorkennis en risico's als gevolg van veranderende belastingwetgeving.

400.110c

Als uitwerking van dan wel in aanvulling op de op grond van artikel 2:391 lid 1 BW vereiste beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de rechtspersoon wordt geconfronteerd, dient de rechtspersoon een beschrijving op hoofdlijnen te geven van de bereidheid risico's en onzekerheden al dan niet af te dekken (de zogenoemde risicobereidheid of 'risk appetite'). De mate van risicobereidheid is een leidraad voor het al dan niet nemen van maatregelen ter beheersing van risico's en onzekerheden.

Daarnaast dient de rechtspersoon de volgende informatie te verschaffen:

- - een beschrijving van de maatregelen die zijn getroffen ter beheersing van de voornaamste risico's en onzekerheden, zo mogelijk met een kwalitatieve beschrijving van de verwachte effectiviteit van de genomen maatregelen. Indien voor één of meer van de voornaamste risico's en onzekerheden geen beheersingsmaatregelen zijn getroffen, dient dit feit te worden uiteengezet;
- - een beschrijving van de verwachte 'impact' op de resultaten en/of financiële positie indien één of meer van de voornaamste risico's en onzekerheden zich zouden voordoen, zo mogelijk gebaseerd op gevoeligheidsanalyses;
- - een beschrijving van de risico's en onzekerheden die in afgelopen boekjaar een belangrijke 'impact' op de rechtspersoon hebben gehad, en de gevolgen daarvan voor de rechtspersoon; en
- - of, en zo ja welke, verbeteringen in het systeem van risicomanagement van de rechtspersoon zijn of worden aangebracht.

De rechtspersoon geeft bij voorkeur aan op welke wijze het systeem van risicomanagement is verankerd in de organisatie en welke maatregelen de rechtspersoon heeft genomen ('soft controls') ter beïnvloeding van de cultuur, het gedrag en de motivatie van zijn werknemers.

De uitgebreidheid van de informatie wordt mede bepaald door de omvang en complexiteit van de rechtspersoon en haar activiteiten en de daaraan gerelateerde risico's en onzekerheden.

Informatie over financiële instrumenten

400.111

Het gebruik van financiële instrumenten als hulpmiddel ter afdekking van financiële risico's kan op zichzelf een bron van risico's zijn. Artikel 2:391 lid 3 BW bepaalt daarom dat de rechtspersoon ten aanzien van het gebruik van financiële instrumenten de doelstellingen en het beleid inzake risicobeheer vermeldt, voor zover dat van betekenis is voor de beoordeling van de activa, passiva, financiële toestand en resultaat van de rechtspersoon. Daarbij wordt aandacht besteed aan het beleid inzake afdekking van risico's verbonden aan alle belangrijke soorten (financiële) transacties en aan de door de rechtspersoon gelopen prijs-, krediet-, liquiditeits- en kasstroomrisico's.

Deze toelichting heeft betrekking op de rechtspersoon en de groepsmaatschappijen waarvan de financiële gegevens in de geconsolideerde jaarrekening zijn opgenomen. Voorzover deze informatie in de jaarrekening is verstrekt, wordt aanbevolen een concrete verwijzing in het jaarverslag naar de desbetreffende passage in de jaarrekening op te nemen.

Informatie over toepassing van gedragscodes

400.112

De rechtspersoon geeft aan of specifieke gedragscodes worden gevolgd en welke gedragscodes het betreft. De rechtspersoon geeft voorts aan of deze gedragscodes verplicht of vrijwillig worden gevolgd. In het jaarverslag (of in de inhoudsopgave) neemt de

rechtspersoon een verwijzing op naar de beschikbare informatie over de naleving van de gedragscodes (bijvoorbeeld naar de website). Onder gedragscodes worden nadrukkelijk ook internationale conventies en richtlijnen verstaan, zoals bijvoorbeeld de ILO verklaring over fundamentele principes en rechten op het werk, de Tripartite International Labour Office (ILO-) verklaring inzake multinationale ondernemingen en sociaal beleid, de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de richtlijn verantwoord inkopen van de International Chamber of Commerce (ICC).

Informatie over maatschappelijke aspecten van ondernemen

400.113

Artikel 2:391 lid 1 BW schrijft voor dat 'indien noodzakelijk voor een goed begrip van de ontwikkeling, de resultaten of de positie van de rechtspersoon en groepsmaatschappijen, de analyse in het jaarverslag zowel financiële als niet-financiële prestatie-indicatoren omvat, met inbegrip van milieu- en personeelsaangelegenheden'. Middelgrote rechtspersonen zijn op basis van artikel 2:397 lid 8 BW vrijgesteld van de verplichting om in het jaarverslag aandacht te besteden aan niet-financiële prestatie-indicatoren.

400.114

In het algemeen is aan ondernemingsactiviteiten een drietal maatschappelijke aspecten verbonden, te weten milieu-, sociale en economische aspecten. Door bewust rekening te houden met deze drie aspecten en de hierop betrekking hebbende effecten van ondernemingsactiviteiten, wordt door de rechtspersoon een bijdrage geleverd aan duurzame ontwikkeling. Veelal wordt in dit verband gesproken over maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het verdient aanbeveling om in het jaarverslag een toelichting te geven op de hoofdzaken van voor de rechtspersoon relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen, waaronder het (internationale) ketenbeheer van de rechtspersoon.

400.115

Onder verantwoord ketenbeheer wordt verstaan het vrijwillige maar niet vrijblijvende commitment van rechtspersonen om een positieve invloed uit te oefenen op het sociale beleid en/of het milieubeleid van hun toeleveranciers en afnemers. Rechtspersonen zijn wettelijk niet verantwoordelijk voor hetgeen zich bij haar toeleveranciers of afnemers afspeelt. Een rechtspersoon heeft soms zeer vele toeleveranciers en afnemers en kan daarom ook materieel niet verantwoordelijk worden gehouden voor alles wat er in de keten gebeurt. Wel ligt het voor de hand een groter commitment te verlangen naarmate de relaties met toeleveranciers en afnemers frequenter en intensiever zijn en naarmate de kenbaarheid van de situatie bij de toeleverancier of afnemer groter is.

400.116

Het is primair aan de rechtspersoon om in dialoog met zijn maatschappelijke omgeving invulling te geven aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. De diversiteit van situaties maakt het niet goed mogelijk of wenselijk om precies en uniform voor te schrijven hoe ondernemingen dit zouden moeten vormgeven. Wel mag op dit vlak transparantie worden verwacht, waarbij de rechtspersoon de keuze van relevante maatschappelijke aspecten en de daarop in het jaarverslag op te nemen toelichting heeft afgestemd op de informatiebehoefte van belanghebbenden (stakeholders). De rechtspersoon bepaalt of, en zo ja hoe, een toelichting op relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen in het jaarverslag wordt opgenomen, alsmede welke maatschappelijke aspecten als meest relevant worden aangemerkt.

400.117

Ter bevordering van de transparantie van het handelen van rechtspersonen wordt in de navolgende alinea's 118 tot en met 120 een kader aangereikt dat beoogt steun en richting te geven aan de verslaggeving over maatschappelijke aspecten van ondernemen en de ontwikkeling daarvan. Aanbevolen wordt dit kader bij de verslaggeving over maatschappelijke aspecten van ondernemen toe te passen. Voor een nadere uitwerking hiervan wordt gewezen op de Handreiking voor Maatschappelijke verslaggeving (versie 2009) en op standaarden zoals die van het Global Reporting Initiative.

400.118

Voor zover relevant voor de aard van de ondernemingsactiviteiten wordt aanbevolen in de verslaggeving over maatschappelijk verantwoord ondernemen aandacht te besteden aan elk van de volgende aspecten:

- a. *algemene maatschappelijke aspecten*

Hier worden uiteengezet de belangrijkste problemen en uitdagingen voor de rechtspersoon, in welke mate deze (mede) bepalend zijn voor de bedrijfsstrategie, welke rol in dit kader belanghebbenden bij de rechtspersoon (stakeholders) vervullen, het onderlinge verband tussen de milieu-, sociale en economische aspecten (zie onder b., c. en d.), alsmede maatschappelijke aspecten die relevant zijn voor een goed begrip van de (internationale) keten waarin de rechtspersoon opereert, en van de producten en/of diensten die door de rechtspersoon in de markt worden gezet (bijvoorbeeld in relatie tot veiligheid), alsmede informatie over governance en ethiek (bijvoorbeeld in relatie tot integriteit en het tegengaan van corruptie).

- b. *milieu-aspecten*

Hierbij kan worden gedacht aan: informatie over energie-, materiaal- en watergebruik, lozingen, emissies en afval. Tevens worden hieronder begrepen milieubeschermingsmaatregelen ter voorkoming van verontreiniging van lucht, water en grond, alsmede de bescherming en stimulering van de kwaliteit en de ongeschonden toestand van ecosystemen.

- c. *sociale aspecten*

Hierbij kan worden gedacht aan: informatie over arbeidsaangelegenheden, waaronder werkgelegenheid, sociale zekerheid, arbeidsomstandigheden en arbeidsvoorwaarden. Dit behelst tevens aspecten als veiligheid en gezondheid, opleiding en training, diversiteit en ontplooiingsmogelijkheden. Tevens hebben sociale aspecten betrekking op informatie over mensenrechten, fundamentele beginselen en rechten op het werk, respect voor lokale gemeenschappen en inheemse volkeren, alsmede informatie over sociaal-maatschappelijke betrokkenheid van de rechtspersoon.

- d. *economische aspecten*

Hiertoe behoren zowel financiële als niet-financiële aspecten. Bij financiële aspecten kan worden gedacht aan de financiële bijdragen aan de maatschappij in brede zin (bijvoorbeeld in de vorm van belastingen), alsmede de financiële bijdragen van de rechtspersoon aan zijn stakeholders zoals afnemers, toeleveranciers, werknemers, vermogensverschaffers en overheid. Niet-financiële economische aspecten omvatten de maatschappelijke creatie en verspreiding van kennis via onderzoek en ontwikkeling (zie ook alinea 111 tot en met 116), training en dergelijke.

400.119

Bij de verslaggeving over de in alinea 118 genoemde aspecten wordt aanbevolen een onderscheid te maken tussen maatschappelijke aspecten van:

- a. de eigen bedrijfsvoering en ondernemingsactiviteiten

Dit betreft aspecten die direct stuurbaar en beheersbaar zijn door de rechtspersoon.

- b. de (internationale) keten waarin de rechtspersoon opereert

Dit betreft aspecten die buiten het wettelijke bereik en de overheersende zeggenschap van de rechtspersoon vallen maar waarop de rechtspersoon wel een positieve invloed kan uitoefenen (bijvoorbeeld door deel te nemen aan sectorbrede initiatieven of door eisen te stellen aan het sociale beleid of het milieubeleid van toeleveranciers).

400.120

Bij de verslaggeving over de in alinea's 118 en 119 genoemde aspecten wordt aanbevolen aandacht te besteden aan de volgende elementen:

- - *dialogoog met de belanghebbenden (stakeholders)*

Dit betreft zowel een toelichting op de wijze waarop stakeholders zijn geconsulteerd, als ook de eventuele uitkomsten van de dialoog. De uitgebreidheid van het verslag hierover is mede afhankelijk van de al dan niet actieve rol die belanghebbenden vervullen;

- - *beleid ter zake van het aspect*

Hierbij komen aan de orde welk beleid ter zake van het aspect wordt gevoerd, en wat daarvoor de voornaamste overwegingen zijn. De rechtspersoon kan bij zijn beleid aansluiten bij bestaande (inter)nationale verklaringen, verdragen en richtlijnen. Bij dit element komen tevens de financieel-economische aspecten van het beleid aan de orde;

- - *organisatie ervan*

Bij dit element wordt ingegaan op de verdeling van taken en verantwoordelijkheden binnen de rechtspersoon en de wijze van beheersing hiervan ('governance structuur' en managementinformatiesystemen in verband hiermee);

- - *uitvoering en uitkomsten ervan*

Bij dit element wordt informatie verstrekt over de uitvoering van het beleid mede aan de hand van de in het verslagjaar behaalde resultaten (bijvoorbeeld door het vermelden van getroffen maatregelen en behaalde prestaties aan de hand van prestatie-indicatoren). Tot de hier verstrekte informatie behoort tevens informatie over de toetsing van uitvoering en uitkomsten aan beleid en eerder uitgesproken verwachtingen; en

- - *toekomstverwachtingen*

Dit betreft de verwachtingen van het management ten aanzien van interne en externe ontwikkelingen die een mogelijk effect hebben op de genoemde maatschappelijke aspecten van ondernemen. Ter zake de over dit element te verstrekken informatie wordt tevens verwezen naar alinea 110 en alinea 129 tot en met 135.

400.121

Bij de verschaffing van de informatie zoals hiervoor aangegeven kan onderscheid naar segmenten van belang zijn. Aanbevolen wordt hiervoor aan te sluiten bij het daaromtrent bepaalde in hoofdstuk 350 Gesegmenteerde informatie.

400.122

De hoofdzaken van voor de rechtspersoon relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen worden zodanig toegelicht in het jaarverslag dat de gebruiker zich een duidelijk beeld kan vormen van deze aspecten, alsmede van de kern van het beleid van de rechtspersoon (en de uitkomsten daarvan) met betrekking tot maatschappelijk verantwoord ondernemen in het verslagjaar. Ook kunnen

maatschappelijke aspecten (nader) worden toegelicht in afzonderlijke maatschappelijke verslaggeving (bijvoorbeeld in de vorm van een apart maatschappelijk jaarverslag of op de website).

Als de rechtspersoon in zowel het jaarverslag als een afzonderlijk verslag rapporteert, ligt het in de lijn der verwachtingen dat in het afzonderlijke verslag meer gedetailleerde informatie wordt opgenomen dan in het jaarverslag. Alsdan verdient het aanbeveling in het jaarverslag bij de jaarrekening naar het afzonderlijke verslag te verwijzen. Dit geldt tevens indien slechts in een afzonderlijk document wordt gerapporteerd. Deze verwijzing in het jaarverslag kan ook het voornemen van toekomstige publicatie van een dergelijk verslag betreffen.

Informatie over onderzoek en ontwikkeling

400.123

Artikel 2:391 lid 2 BW schrijft voor dat in het jaarverslag 'mededelingen worden gedaan omtrent de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling'. Voor de omschrijving van wat onder onderzoek en ontwikkeling wordt verstaan, wordt verwezen naar hoofdstuk 210 Immateriële vaste activa, alinea 104.

400.124

Artikel 2:391 lid 2 BW is van toepassing ongeacht of kosten van onderzoek en ontwikkeling onder Immateriële vaste activa op de balans zijn opgenomen.

400.125

Het verdient aanbeveling om in de mededelingen informatie te verschaffen over de aard van de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling en over hun betekenis voor de positie en de verwachte gang van zaken van de rechtspersoon.

400.126

Het kan van belang zijn het onderzoek te onderscheiden naar fundamenteel en toegepast onderzoek.

400.127

De werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling zijn voor sommige rechtspersonen (waaronder zogenaamde hightech ondernemingen) van grote betekenis. In bepaalde gevallen kan bedoelde informatie uit het oogpunt van concurrentie als 'gevoelig' worden gekwalificeerd als gevolg waarvan een zekere terughoudendheid gepast kan zijn.

Het tweede deel van de eerste zin van lid 2 van artikel 2:391 BW geeft evenwel geen ontheffing van het voorschrift informatie te verschaffen over de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling zoals wel het geval is voor de mededelingen omtrent de verwachte gang van zaken.

In dit verband wordt erop gewezen dat het ten laste van het resultaat van het boekjaar gebrachte bedrag wegens kosten van onderzoek en ontwikkeling uit de jaarrekening moet blijken (zie hoofdstuk 210 Immateriële vaste activa, alinea 506).

Overige informatie

400.128

Afhankelijk van de relevantie voor de gebruikers van de jaarlijkse verslaggeving kunnen voorts de volgende onderwerpen in het jaarverslag van belang zijn:

- - marketing en distributie;
- - interne beheersing van processen en procedures;
- - risicomangement;
- - kwaliteitsbeheersing;
- - informatievoorziening in- en extern;
- - automatisering; en
- - financiering.

Toekomstparagraaf

400.129

Het voorschrift van artikel 2:391 lid 2 BW onderscheidt mededelingen die in elk geval moeten worden gedaan, en mededelingen die moeten worden gedaan voor zover gewichtige belangen zich hiertegen niet verzetten.

400.130

In het jaarverslag moeten blijkens artikel 2:391 lid 2 BW in elk geval mededelingen worden gedaan omtrent:

- - de verwachte gang van zaken;
- - de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling; en
- - de wijze waarop bijzondere gebeurtenissen waarmee in de jaarrekening geen rekening behoeft te worden gehouden, de verwachtingen hebben beïnvloed.

400.131

Voor een nadere uiteenzetting van de vereiste mededelingen omtrent de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling wordt verwezen naar alinea 123 tot en met 127.

400.132

Tot de mededelingen omtrent de verwachte gang van zaken die moeten worden gedaan voor zover gewichtige belangen zich hiertegen niet verzetten, behoren in het bijzonder die met betrekking tot:

- - de investeringen;
- - de financiering;
- - de personeelsbezetting; en
- - de omstandigheden waarvan de ontwikkeling van de omzet en de rentabiliteit afhankelijk is.

400.133

De bepaling 'voor zover gewichtige belangen zich hiertegen niet verzetten' houdt in dat de rechtspersoon geen mededelingen behoeft te doen die hem in het economisch verkeer ernstig kunnen schaden. Er bestaat dus een spanningsveld tussen de informatie die gebruikers zouden willen verkrijgen omtrent de visie van het bestuur op bedoelde risico's en kansen enerzijds en de informatie die het bestuur kan verstrekken zonder de belangen van de rechtspersoon ernstig te schaden anderzijds. Doorgaans zullen 'gewichtige belangen' zich voordoen in die gevallen waarin strategische overwegingen tot bijzondere voorzichtigheid manen, bijvoorbeeld:

- - plannen tot overneming van andere bedrijven waarvoor de onderhandelingen nog niet zijn gevorderd;
- - voortijdige bekendmaking van plannen tot het op de markt brengen van nieuwe producten.

Van de rechtspersoon kan alsdan niet worden verwacht dat hij zodanig concrete mededelingen doet dat andere marktpartijen daardoor prematuur over belangrijke informatie kunnen beschikken.

Deze alinea is van toepassing op alinea 134 en 135.

400.134

Met betrekking tot de investeringen, de financiering en de personeelsbezetting gaat het om dat deel van het beleid dat veelal voor lange termijn is bepaald. De mededelingen in het jaarverslag betreffen dus de verwachte gevolgen van het gevoerde beleid op deze gebieden. Kwantitatieve projecties - voor zover mogelijk - kunnen nuttig zijn, maar zijn niet vereist.

400.135

Tot de omstandigheden waarvan de ontwikkeling van de omzet en de rentabiliteit afhankelijk is, behoren relevante interne en externe ontwikkelingen, zoals voor de rechtspersoon belangrijke vooruitzichten en voornemens ten aanzien van producten, diensten en markten met inbegrip van daartoe behorende kansen en risico's. Tot de risico's behoren onder meer concentraties ten aanzien van bijvoorbeeld afnemers of markten. In dat verband is ook de relatieve positie in de relevante markten van belang.

Ook over andere relevante aspecten, met name die welke bijzondere risico's met zich meebrengen, bijvoorbeeld gerelateerd aan specifieke valuta of wegens overheidsmaatregelen, behoort in dit verband informatie te worden verstrekt.

De ontwikkeling van de omzet en de rentabiliteit is mede afhankelijk van omstandigheden die de rechtspersoon niet in de hand heeft. De verlangde mededelingen kunnen in dit opzicht beperkt blijven tot de omstandigheden die naar het oordeel van het bestuur de ontwikkeling in het bijzonder zullen bepalen.

Tot de omstandigheden waarvan de ontwikkeling van de omzet en van de rentabiliteit afhankelijk is, kunnen - naast die welke rechtstreeks betrekking hebben op de rechtspersoon - ook behoren omstandigheden als de (inter)nationale economische ontwikkelingen en algemene overheidsmaatregelen.

Overige opmerkingen

400.136

Toelichtingen op afzonderlijke posten van de balans en de winst-en-verliesrekening maken deel uit van de toelichting als onderdeel van de jaarrekening en dienen niet in plaats daarvan te worden opgenomen in het jaarverslag (zie hoofdstuk 300 Functie en indeling).

400.137

Het gebruik van grafieken in het jaarverslag kan zinvol zijn. Ook op deze voorstellingen is de eis van getrouwheid conform artikel 2:391 lid 1 BW van toepassing, evenals het verbod op strijdigheid met de jaarrekening conform lid 4. Dit houdt onder meer in dat:

- - de in grafieken gepresenteerde getallen overeenstemmen met de in de jaarverslaggeving voorkomende financiële en andere kwantitatieve informatie;

- - de schalen die in de grafieken zijn gehanteerd, alsmede de daarbij gehanteerde methoden bijdragen aan de getrouwe weergave van de veranderingen en de verbanden tussen financiële en/of andere kwantitatieve informatie in de jaarverslaggeving.